

Circulaire

Openbaar

Brussel, 26 januari 2023

Kenmerk: NBB_2023_01

uw correspondent:
Stéphane Folie
tél. +32 2 221 31 41
Supervision.ta.aml@nbb.be

Periodieke vragenlijst met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

Toepassingsveld

- *alle kredietinstellingen, met inbegrip van de Europese en niet-Europese bijkantoren;*
- *alle beursvennootschappen, met inbegrip van de Europese en niet-Europese bijkantoren;*
- *alle verzekeringsondernemingen die beschikken over de vergunning om levensverzekeringsactiviteiten uit te oefenen, met inbegrip van de Europese en niet-Europese bijkantoren;*
- *alle betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld, met inbegrip van de Europese en niet-Europese bijkantoren;*
- *alle betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld aan dewelke in andere lidstaten van de Europese Economische Ruimte een vergunning is verleend en die in België gevestigd zijn (via één of meer agenten en/of distributeurs);*
- *alle vereffeningsinstellingen, met inbegrip van de Europese en niet-Europese bijkantoren.*

Samenvatting/Doelstelling

Met deze circulaire beoogt de Nationale Bank van België van de financiële instellingen gestandaardiseerde informatie te bekomen die haar in staat moet stellen haar risicogeoriënteerde benadering te versterken in de uitoefening van haar wettelijke toezichtsbevoegdheden inzake de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van het terrorisme.

Structuur

1. *Inleiding*
2. *Evolutie van de periodieke vragenlijst sinds 2013*
3. *Indiening van de antwoorden op de periodieke vragenlijst via OneGate*
4. *Timing*
5. *Praktisch*
6. *Methodologie voor het beantwoorden van de vragenlijst*

Geachte mevrouw
Geachte heer

Met deze circulaire maken wij u de vragenlijst over waarmee de Nationale Bank van België (hierna 'de Bank') gestandaardiseerde informatie wenst te bekomen over, enerzijds, de inherente risico's met betrekking tot het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (hierna WG/FT) die uw instelling bedreigen, en anderzijds, de kwaliteit van de risicobeheersende maatregelen die door uw instelling werden genomen. De Bank verwacht dat uw financiële instelling de ingevulde rapportering terug aan haar overmaakt in overeenstemming met de hierna volgende modaliteiten.

1. Inleiding

De "internationale normen ter bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en proliferatie" (ook wel de FATF-aanbevelingen genoemd), die in februari 2012 werden goedgekeurd, benadrukken in sterke mate dat de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van het terrorisme moet worden gevoerd op basis van een risicogeoriënteerde benadering. Niet alleen de financiële instellingen zelf dienen dergelijke risicogeoriënteerde organisatie op het vlak van WG/FT op te zetten, ook voor de toezichthouders geldt dat zij over een WG/FT-toezichtsmodel dienen te beschikken dat hen toelaat hun toezichtsbevoegdheden uit te oefenen in functie van de risico's aan dewelke de financiële instellingen die onder hun toezicht staan, zijn blootgesteld.

De verplichting voor toezichthouders om het toezicht op een risicogeoriënteerde wijze te organiseren is uitdrukkelijk opgenomen in de Europese WG/FT-regelgeving¹ en vinden we ook terug in artikel 87 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten.

Daarnaast hebben de gezamenlijke Europese Toezichthouders² (hierna 'de ESA's' genoemd) richtsnoeren gepubliceerd met betrekking tot een op het risicogeoriënteerd WG/FT-toezicht op financiële instellingen. Deze richtsnoeren bevatten concrete aanbevelingen voor de uitbouw van een op het risicogeoriënteerd toezichtsmodel door de nationale WG/FT-toezichthouders van financiële instellingen. Deze aanbevelingen hebben meer bepaald betrekking op:

- Stap 1: de identificatie van de verschillende WG/FT-risicofactoren;
- Stap 2: het uitvoeren van een risicobeoordeling voor elk van de financiële instellingen onder toezicht;
- Stap 3: het uitoefenen van het toezicht zelf; en
- Stap 4: het evalueren, bijsturen en opvolgen van het risicogeoriënteerd toezichtsmodel.

Teneinde de Bank toe te laten om een risicobeoordeling uit te voeren voor elk van de verschillende financiële instellingen die onder haar toezicht staan (stap 2 van de ESA-richtsnoeren), zodat zij op basis hiervan de prioriteiten voor het toezicht kan bepalen, moet zij kunnen beschikken over, enerzijds, informatie die betrekking heeft op de inherente WG/FT-risico's aan dewelke de instellingen zijn blootgesteld, en anderzijds, over informatie betreffende de kwaliteit van de door de financiële instellingen genomen risicobeheersende maatregelen. Op basis van beide beoordelingen kan vervolgens het residueel WG/FT-risico voor elke instelling worden bepaald evenals de toezichtsprioriteiten.

De periodieke vragenlijst die het voorwerp is van onderhavige circulaire heeft dan ook als doelstelling de hierboven bedoelde informatie te verzamelen bij elk van de onder toezicht staande instellingen, zodat de Bank op basis van deze informatie haar toezichtsprioriteiten kan bepalen.

¹ Richtlijn (EU) 2015/849 van 20 mei 2015 en Verordening (EU) 2015/847.

² Zijnde de Europese Bankautoriteit (EBA), de Europese toezichthouder van verzekeraars en pensioenfondsen (EIOPA) en de Europese Autoriteit voor effecten en markten (ESMA).

De Bank merkt in deze nog op dat de informatie die zij van de instellingen ontvangt via de periodieke vragenlijsten over de WG/FT-risico's, in de praktijk verder wordt aangevuld met en wordt geëvalueerd tegen het licht van andere informatiebronnen waar de Bank toegang tot heeft of kan krijgen, zoals o.a. de vaststellingen gedaan naar aanleiding van inspecties ter plaatse, de contacten tussen de toezichthouder en de financiële instellingen, de verslagen van en de contacten met de erkende bedrijfsrevisoren, de informatie die wordt uitgewisseld met de CFI, de prudentiële toezichthouders en de WG/FT-toezichthouders uit de andere lidstaten en derde landen, de informatie overgemaakt door de gerechtelijke autoriteiten, enz.

2. Evolutie van de periodieke vragenlijst

In 2013 heeft de Bank de financiële instellingen voor het eerst een WG/FT-vragenlijst overgemaakt. Met deze vragenlijst werd voornamelijk een controle van de conformiteit van de interne WG/FT-procedures van de financiële instelling met de Belgische WG/FT-regelgeving nagestreefd, zodat de focus in deze rapportering in hoofdzaak werd gelegd op de kwaliteit van de door de financiële instellingen genomen risicobeheersende maatregelen. In de daaropvolgende jaren werd deze periodieke vragenlijst steeds uitgebreid met nieuwe vragen en/of hoofdstukken. In 2017 werd door de Bank voor de eerste keer ook informatie verzameld over de inherente WG/FT-risico's die de instellingen onder toezicht bedreigen.

Sinds 2018 worden de vragen over de inherente WG/FT-risico's en de conformiteit, die ook grondig werden gewijzigd, gebundeld in één enkele vragenlijst³.

De periodieke WG/FT-vragenlijst van 2023 heeft geen veranderingen ondergaan ten opzichte van de vorige vragenlijst.

Zoals aangekondigd wil de Bank in de mate van het mogelijke streven naar een zekere stabiliteit van de vragenlijsten en de vergelijkbaarheid mogelijk te maken.

De rapporteringsperiode verandert niet; de door de instellingen over te maken informatie dient, zoals altijd het geval is geweest, betrekking te hebben op het voorgaande kalenderjaar en de stand van de interne procedures per 31 december van het voorgaande kalenderjaar.

3. Indiening van de antwoorden op de periodieke vragenlijst via OneGate

De financiële instellingen dienen hun antwoorden op de periodieke vragenlijst in te dienen via OneGate, waar de periodieke vragenlijst in de vorm van een elektronisch formulier ter beschikking zal worden gesteld. De Bank ontvangt na het afsluiten en verzenden van het elektronisch formulier automatisch de door uw instelling aangeleverde informatie.

Om de veiligheid van de door uw instelling aangeleverde informatie te garanderen, dient uw instelling te beschikken over een elektronisch certificaat waarmee u toegang kunt krijgen tot de OneGate-applicatie. Deze certificaten kunnen worden bekomen bij verschillende externe dienstverleners (m.n. Globalsign, Isabel en/of Quo Vadis). Instellingen die niet beschikken over een Belgisch KBO-nummer kunnen bij wijze van uitzondering een vrijstelling van het gebruik van een elektronisch certificaat aanvragen via het e-mailadres supervision.ta.aml@nbb.be. Indien dergelijke vrijstelling wordt toegekend, wordt aan de betrokken instelling een login en paswoord toegekend waarmee zij toegang kan krijgen tot de OneGate-applicatie voor het beantwoorden van de periodieke vragenlijst.

³ Circulaire NBB_2018_01 van 15 januari 2018 - Periodieke vragenlijst met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

Meer informatie over OneGate en de toegang tot deze applicatie kunt u ook terugvinden op het volgende adres:

- Nederlands: https://www.nbb.be/doc/dq/onegate/nl/login_nl.html
- Frans: https://www.nbb.be/doc/dq/onegate/fr/login_fr.html
- Engels: https://www.nbb.be/doc/dq/onegate/en/login_en.html

4. Timing

Dit jaar dienen de antwoorden op de periodieke vragenlijst in OneGate te worden aangeleverd tegen uiterlijk **15 mei 2023** om de indiening ervan te doen samenvallen met de andere rapporteringen, met name het jaarlijks verslag van de AMLCO. Het elektronisch formulier waar de gevraagde informatie moet worden ingegeven, zal in OneGate ter beschikking worden gesteld vanaf 1 maart 2023, teneinde de financiële instellingen voldoende tijd te geven om de vragenlijst in te vullen. Praktisch

De Bank heeft ervoor geopteerd om voor elke categorie van instellingen onder toezicht een afzonderlijke vragenlijst op te stellen die – in de mate van het mogelijke – rekening houdt met de specifieke activiteiten die in de verschillende sectoren worden uitgeoefend. In totaal werden bijgevolg vier verschillende vragenlijsten opgesteld voor de volgende categorieën van instellingen: (i) kredietinstellingen, (ii) beursvennootschappen, (iii) levensverzekeringsondernemingen en (iv) betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld.

Alle vragenlijsten zijn beschikbaar in het Nederlands, het Frans en het Engels.

De verschillende vragenlijsten worden u niet in papieren vorm toegestuurd. Om kennis te nemen van de vragenlijst die door uw instelling moet worden beantwoord, dient u de website van de Bank te raadplegen en de correcte vragenlijst te downloaden. Uiteraard is de erkenning die uw instelling heeft bekomen bij de Bank hierbij van doorslaggevend belang. De vereffeningsinstellingen dienen de vragenlijst voor de kredietinstellingen te beantwoorden.

U kunt de vragenlijsten als volgt terugvinden op de website van de Bank:

1. Ga naar www.nbb.be
2. Ga naar: Financieel toezicht → Voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (SWG/FT-website) → Nuttige links en documenten → Voornaamste referentiedocumenten → klik op deze circulaire

Voor alle vragen in verband met deze vragenlijsten verzoeken wij u contact op te nemen met het WG/FT-toezichtsteam van de Bank, via het e-mailadres supervision.ta.aml@nbb.be.

5. Methodologie voor het beantwoorden van de vragenlijst

a) Beantwoorden van de vragen

In het elektronisch formulier dat in OneGate ter beschikking zal worden gesteld dient uw instelling de nodige informatie aan te leveren door voor elke vraag in het dropdown-menu de antwoordoptie te selecteren die het best aansluit bij de organisatie van uw instelling (bv. ja, nee of niet van toepassing).

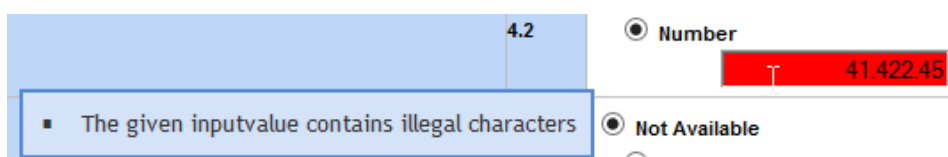
Wanneer cijfermatige informatie wordt opgevraagd, heeft uw instelling meestal de keuze tussen de antwoordopties 'niet beschikbaar' of 'cijfer'. Indien uw instelling niet beschikt over de nodige statistische informatie om op betrouwbare wijze te antwoorden op de gestelde vraag, dan dient uw instelling de antwoordoptie 'niet beschikbaar' te kiezen. Indien uw instelling daarentegen wel beschikt over de gevraagde informatie, dan dient u de antwoordoptie 'cijfer' te selecteren, waarna

u het correcte cijfer kunt opgeven. Wanneer de bewuste vraag ten slotte voor uw instelling niet relevant is, dan dient u eveneens de optie 'cijfer' te selecteren en dient u vervolgens het cijfer '0' op te geven.

Opgelet:

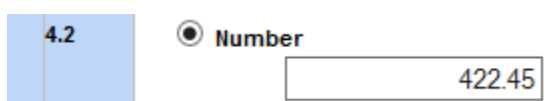
Cijfers dienen steeds te worden opgegeven zonder punt of komma tussen de duizendtallen. Een punt kan enkel worden gebruikt voor het opgeven van decimalen. Indien het getal niet in het correcte formaat ingeeft, zult u een foutmelding krijgen en zult u het formulier niet kunnen afsluiten.

- Voorbeeld foutmelding:

The screenshot shows a form with a text input field containing '4.2' and a dropdown menu set to 'Number'. A red error message box is displayed below the input field, stating 'The given inputvalue contains illegal characters'. The dropdown menu also shows 'Not Available' and '41.422.45'.

- Correcte invoer:

The screenshot shows a form with a text input field containing '4.2' and a dropdown menu set to 'Number'. The input field is highlighted in blue.

b) Referentiedatum voor het beantwoorden van de vragen

Voor wat de referentiedatum betreft die in aanmerking moet worden genomen voor het beantwoorden van de gestelde vragen, dient volgend onderscheid te worden gemaakt.

De vragen met dewelke statistische informatie wordt opgevraagd, bevatten in principe steeds de nodige informatie over de datum of de periode waarop de gevraagde informatie betrekking moet hebben. In zo goed als alle gevallen dient de gevraagde informatie (i) ofwel betrekking hebben op de stand van zaken per **31 december van het voorgaande kalenderjaar** (bv. aantal cliënten per 31 december 2022), (ii) ofwel betrekking te hebben op het voorgaande kalenderjaar (bv. aantal uitgevoerde betalingen naar hoge-risicolanden in 2022).

Voor de kwalitatieve vragen, waarin bv. wordt gepeild naar de conformiteit van de interne procedures met de geldende wetgeving, of waarin een instelling wordt bevraagd over de controles die zij al dan niet uitvoert, dienen de instelling zich steeds te plaatsen **op datum van 31 december van het voorgaande kalenderjaar**.

c) Indicatieve lijst van landen die een verhoogd risico op witwassen van geld of financiering van terrorisme kunnen inhouden

De vragenlijst bevat vragen over transacties die worden uitgevoerd vanuit of naar landen die kunnen worden beschouwd als landen die een verhoogd risico op witwassen van geld of financiering van terrorisme inhouden. Er is een lijst bijgevoegd als bijlage. Er zij op gewezen dat de in deze lijst opgenomen landen voorbeelden zijn en dat de lijst niet officieel is.

d) Verantwoordelijkheid voor de juistheid van de antwoorden

De antwoorden op de vragenlijst worden aan de Bank overgemaakt onder de eindverantwoordelijkheid van de effectieve leiding van de antwoordende financiële instelling.

Er wordt evenwel aan herinnerd dat de verantwoordelijke die binnen elke financiële instelling wordt aangeduid conform artikel 9, § 2, van de wet van 18 september 2017 krachtens diezelfde wettelijke bepaling niet alleen voornamelijk belast is met de analyse van de atypische verrichtingen om te bepalen of deze verrichtingen als verdacht moeten worden beschouwd en meegedeeld moeten worden aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI), maar ook met de toepassing van de beleidslijnen en procedures bedoeld in artikel 8 van de wet. Hiermee worden in het bijzonder de interne controlemaatregelen en -procedures bedoeld die nodig zijn om te garanderen dat de wet wordt nageleefd en die aan bod komen in de vragenlijst. Artikel 9 van de wet bepaalt eveneens dat deze verantwoordelijke er op een algemene wijze op toe moet zien dat de instelling al haar verplichtingen nakomt op het vlak van de voorkoming van witwassen van geld en de financiering van terrorisme en er meer in het bijzonder over moet waken dat de instelling zorgt voor een ter zake passende administratieve organisatie en interne controlemaatregelen als vereist krachtens 8 van de wet. Die verantwoordelijke moet ook bevoegd zijn om op eigen initiatief alle ter zake nodige of nuttige maatregelen voor te stellen aan de effectieve leiding van de instelling, inclusief de vrijmaking van de nodige middelen.

De Bank verwacht dus dat de effectieve leiding van de financiële instelling beslist welke antwoorden er op de vragenlijst worden gegeven, op voorstel van de verantwoordelijke voor de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

De Bank kan de correctheid en de kwaliteit van de antwoorden die door de instellingen worden gegeven, nagaan in het kader van specifieke controleacties of inspecties ter plaatse.

Er wordt een kopie van deze mededeling verzonden naar de commissaris(sen), erkend revisor(en) van uw instelling.

Hoogachtend

Pierre Wunsch
Gouverneur

Bijlagen: 5 – enkel beschikbaar via www.nbb.be:

1. *Vragenlijst kredietinstellingen;*
2. *Vragenlijst levensverzekeringsondernemingen;*
3. *Vragenlijst beursvennootschappen;*
4. *Vragenlijst betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld;*
5. *Indicatieve lijst van landen die een verhoogd risico op witwassen van geld of financiering van terrorisme kunnen inhouden (bijlage 1 bij de hierboven vermelde vragenlijsten).*